

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A TREIA

CAUZA VARGA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 73957/01)

HOTĂRÂRE

Strasbourg

1 aprilie 2008

Hotărâre definitivă

01/07/2008

Hotărârea poate suferi modificări de formă.

În cauza Varga împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: JOSEP CASADEVALL, *președinte*, ELISABET FURA-SANDSTRÖM, CORNELIU BÎRSAN, BOŠTJAN M. ZUPANČIČ, ALVINA GYULUMYAN, EGBERT MYJER, INETA ZIEMELE, *judcători*, și STANLEY NAISMITH, *grefier adjunct al secției*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 11 martie 2008,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 73957/01) îndreptată contra României prin care trei resortisanți ai acestui stat, doamna Anna Varga și domnii Gruia și Flaviu Varga („reclamanții”), au sesizat Curtea la 11 mai 2001 în temeiul articolului 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamanții sunt reprezentați de doamna C. E. Iordăchescu, avocat la Cluj-Napoca. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, domnul R.H. Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanții susțin, în esență, nelegalitatea arestării lor preventive și menținerea acestei măsuri, precum și încălcarea dreptului la respectarea domiciliului. 4. La 18 august 2004, Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. La 14 iunie 2007, în temeiul articolului 29 § 3, ea a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeiul cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

5. Reclamantii s-au născut, respectiv, în 1942, 1937 și 1982 și au domiciliul la Cluj-Napoca.

6. Reclamanta este proprietara unui lanț de brutării în Cluj-Napoca, al cărui sediu social se află în casa unde locuiește cu soțul său, al doilea reclamant. Al treilea reclamant este nepotul lor, care la vremea faptelor era elev la liceu.

7. Din dosar rezultă că, la 19 decembrie 2000, procurorul F.M. de la parchetul de pe lângă Tribunalul Cluj a inițiat din oficiu o anchetă privind la săvârșirea de către reclamantă a infracțiunii de trafic de influență, pe baza informațiilor prezentate la 18 decembrie 2000 de L.G., care era deja arestat pentru săvârșirea aceleiași infracțiuni.

8. În dimineața de 19 decembrie 2000, procurorul F.M. și trei ofițeri de poliție care îl însoțeau s-au prezentat la apartamentul unde locuiau reclamanta și al doilea reclamant și le-au precizat motivul vizitei lor, anume verificarea unor documente ce dovedeau plata către terți a unor importante sume de bani pentru punerea în libertate a lui L.G. Procurorul și cei trei ofițeri au cerut reclamantei să le predea documentele sus-menționate. Aceasta din urmă a răspuns că nu posedă astfel de documente, dar că împrumutase într-adevăr bani unor terți. Fără a dispune de un mandat de percheziție scris și în absența unor martori care să fie de față, procurorul și cei trei ofițeri de poliție au efectuat o percheziție domiciliară, au descoperit într-un dulap din dormitorul reclamantei un caiet unde erau notate sume de bani și nume de persoane, și l-au confiscat.

9. Reclamanta s-a aruncat asupra ofițerilor de poliție încercând să le smulgă caietul și, în fața opoziției lor, a strigat după ajutor. Al treilea reclamant, care afla în casă, a intrat în cameră și a cerut procurorului și ofițerilor să părăsească locuința și să înapoieze caietul în cauză. În busculada creată, reclamanta a reușit să recupereze caietul, iar procurorul și ofițerii de poliție au fost dați afară. Conform procesului-verbal de percheziție redactat în aceeași zi și semnat de reclamantă, procurorul și ofițerii de poliție și-au declarat identitatea celui de-al treilea reclamant și motivul prezenței lor, dar au fost bruscați și amenințați cu moartea pentru a restitui caietul în cauză și a părăsi casa.

10. La câteva minute după aceea, cu ajutorul forțelor speciale de intervenție chemate în ajutor, procurorul și ofițerii de poliție și-au continuat percheziția și au recuperat caietul în cauză, din care majoritatea foilor fuseseră distruse, precum și alte documente, anume contracte de împrumut și de vânzare-cumpărare, hotărâri judecătorești și caiete în care apăreau comenzi de mărfuri și sume de bani. Percheziția s-a încheiat la 12.15, așa cum se arată în procesul-verbal menționat, și reclamantii au fost duși la postul local de poliție.

11. Prin ordonanța din 19 decembrie 2000 a Parchetului de pe lângă Tribunalul Cluj, reclamantii au fost arestați preventiv sub acuzația de ultraj pentru o perioadă de treizeci de zile în temeiul art. 148 alin. (1) lit. b), d), e), g) și h) C. proc. pen. Ordonanța menționată indica domiciliul fiecărui reclamant, cel al celui de-al treilea reclamant fiind situat la o adresă diferită din Cluj-Napoca față de cea unde se afla casa ce făcuse obiectul vizitei la domiciliu. La 21 decembrie 2001, unul din cei trei ofițeri de poliție care participaseră la percheziția domiciliară a solicitat să fie examinat de un medic, care a constatat o mică zgârietură cu crustă hematică la unul din degetele sale, ce putea data din 19 decembrie 2000.

12. Prin sentința din 22 decembrie 2000, dată în prezența reclamantilor și a avocatului acestora, Judecătoria Cluj-Napoca a respins întâmpinarea prin care se solicita revocarea ordonanței de arestare preventivă, hotărând că aceasta era justificată, ținând seama de

dispozițiile art. 148 alin. (1) lit. b), d), e), g) și h) C. proc. pen. Instanța nu a examinat problema absenței martorilor asistenți și a mandatului de percheziție ridicată de reclamant și la care parchetul replicase că un astfel de mandat nu era necesar în cazul când percheziția se efectua de către un procuror.

13. Prin hotărârea din 12 ianuarie 2001, Tribunalul Cluj a respins recursul înaintat de reclamant contra sentinței din 22 decembrie 2000, care susțineau că reacția lor din 19 decembrie 2000 în fața procurorului și ofițerilor se datorase faptului că aceștia din urmă nu își declinaseră identitatea la momentul percheziției și nu respectaseră garanțiile procedurale impuse de Codul de procedură penală. Instanța a apreciat că existau indicii puternice legate de delictul flagrant de ultraj comis de reclamant față de violențele ale căror victime fuseseră ofițerii de poliție cu ocazia percheziției și de faptul că încercaseră să împiedice cercetarea adevărului prin distrugerea de probe, și a precizat că problema legalității percheziției nu se referă decât la fondul procedurii penale contra reclamanților.

14. La 16 ianuarie 2001, după ce reclamanții au fost trimiși în judecată sub acuzația de ultraj prin rechizitoriul parchetului din 11 ianuarie 2001, dosarul penal al reclamanților a fost înscris pe rolul Judecătoriei Cluj-Napoca.

15. Prin hotărârea din 23 ianuarie 2001, în temeiul art. 140¹ C. proc. pen., Judecătoria Cluj-Napoca a respins cererea de revocare a arestării preventive făcută de al treilea reclamant, al cărui avocat invocase ilegalitatea și absența motivelor de a menține această măsură. Fără a dispune prelungirea sau menținerea arestării preventive persoanei în cauză, instanța a apreciat că detenția acestuia era adecvată pentru bunul mers al instrucției cauzei și a considerat că motivele invocate nu erau printre cele prevăzute de art. 139 C. proc. pen., ci trebuiau luate în considerare la judecarea cauzei pe fond. După o casare cu trimitere a acestei hotărâri, în ședința din 29 martie 2001, dosarul referitor la cererea de revocare a mandatului de arestare preventivă a fost conexasat la dosarul privitor la menținerea reclamanților în stare de arest preventiv.

16. În ședința din 1 februarie 2001 în fața instanței menționate, avocatul reclamanților a cerut repunerea lor în libertate și a contestat legalitatea menținerii lor în stare de arest preventiv după 18 ianuarie 2001, data de expirare a ordonanței parchetului din 19 decembrie 2000. El a considerat că, în temeiul art. 23 din Constituție și al deciziei nr. 279 din 1 iulie 1997 a Curții Constituționale, durata arestării preventive care depășește treizeci de zile este nelegală în absența unei prelungiri. În temeiul hotărârii Curții Supreme de Justiție din 7 mai 1999, reprezentantul parchetului consideră că deciziile Curții constituționale nu erau obligatorii decât pentru legiuitor și că instanțele trebuiau să facă o aplicare strictă a dispozițiilor din C. proc. pen.

17. Printr-o încheierea din 1 februarie 2001, Judecătoria Cluj-Napoca a respins cererea reclamanților ca nefondată și a dispus menținerea arestării preventive în temeiul art. 300 C. proc. pen., în următoarea redactare:

„Instanța, după deliberare, respinge în temeiul art. 300 alin. (3) coroborat cu art. 149 ultimul alineat C. proc. pen. cererile reclamanților ca nefondate [...]. Instanța [...] menține reclamanții în stare de arest preventiv în temeiul art. 300 C. proc. pen.”

18. Prin încheierile de ședință din 15 februarie, 8 și 29 martie și 19 și 26 aprilie 2001, Judecătoria Cluj-Napoca a decis menținerea măsurii de arestare preventivă.

19. După trimiterea dosarului la Judecătoria Suceava, prin încheierea din 16 mai 2001, confirmată în recurs prin hotărârea din 6 iunie 2001, instanța menționată a înlocuit măsura arestării preventive a reclamanților cu obligația de a nu părăsi localitatea și a dispus repunerea lor în libertate. 20. Prin hotărârea din 20 martie 2002, Judecătoria Suceava a condamnat reclamanții la o pedeapsă de un an de închisoare cu executare pentru săvârșirea infracțiunii de ultraj, respingându-le apărarea sub motiv că nu s-a dovedit că procurorul efectuase percheziția

înainte de a iniția o anchetă penală contra lor sub acuzația de trafic de influență și că aveau cunoștință la momentul acțiunilor lor de identitatea procurorului și a ofițerilor de poliție și de scopul percheziției. Prin hotărârile din 5 mai 2003 și, respectiv, 21 ianuarie 2004, Tribunalul și Curtea de Apel Suceava au modificat hotărârea sus-menționată, condamnând reclamantul la o pedeapsă de un an de închisoare cu suspendare. Pe de altă parte, tribunalul a replicat la argumentul celui de-al treilea reclamant că el nu era afectat de percheziția domiciliară din 19 decembrie 2000, deoarece nu își avea domiciliul în casa bunicilor care făcuse obiectul percheziției.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ RELEVANTE

A. Dispozițiile legale referitoare la percheziția domiciliară

21. Articolele relevante din Codul de procedură penală (C. proc. pen.) sunt descrise mai jos așa cum erau redactate la epoca faptelor, înaintea modificării codului prin Legea nr. 281 din 24 iunie 2003 și prin Ordonanțele de urgență ale Guvernului nr. 66 din 10 iulie 2003 și nr. 109 din 24 octombrie 2003.

22. Art. 96 C. proc. pen. prevedea, cu titlu general, obligația pentru organele de urmărire penală și pentru jurisdicții de a proceda la confiscarea obiectelor și a înscrisurilor care puteau servi ca probă în procesul penal. Art. 100 C. proc. pen. preciza că organele de urmărire penală sau instanțele de judecată puteau dispune o percheziție în cazul în care aceasta era necesară pentru a se descoperi sau aduna probe, sau dacă o persoană tăgăduiește existența vreunui obiect sau înscris din cele arătate la art. 98 C. proc. pen. (anume, corespondența sau alte obiecte trimise, direct sau indirect, sau primite de o persoană care făcea obiectul cercetării penale). Conform art. 101 C. proc. pen., organele de cercetare penală pot efectua percheziții domiciliare numai în baza unei autorizații a procurorului, cu excepția cazului în care persoana în cauză consimte în scris la desfășurarea percheziției în absența unei astfel de autorizații sau în cazul unei infracțiuni flagrante. Percheziția domiciliară efectuată de organele de cercetare penală trebuia să se deruleze între orele 6 și 20, cu excepția infracțiunii flagrante; percheziția începută poate continua după orele 20. Percheziția efectuată de procuror se putea derula în timpul nopții (art. 103 C. proc. pen.).

23. În ceea ce privește procedura percheziției, art. 104 C. proc. pen. prevede ca, în prealabil, organul judiciar care urmează s-o efectueze este obligat să se legitimeze și, în cazurile prevăzute de lege, să prezinte autorizația dată de procuror. Percheziția și confiscarea de documente și de obiecte trebuiau să fie efectuate în prezența persoanei la domiciliul căreia acestea erau ridicate, sau a unui reprezentant, a unui membru al familiei sau a unui vecin; aceste operațiuni erau efectuate de organele de cercetare penală în prezența unor martori asistenți.

24. Art. 105, 108 și 109 C. proc. pen. indică obligația autorităților de a întocmi un proces-verbal și de a se limita la confiscarea obiectelor care aveau o legătură cu delictul urmărit, adăugând că aceste obiecte se anexau apoi fie la dosar, dacă constituiau probe, fie restituite persoanei în cauză.

25. Art. 100-104 C. proc. pen. au fost completate și modificate mai ales prin O.U.G. nr. 109 din 24 octombrie 2003 și prin Legea nr. 356 din 21 iulie 2006. Percheziția domiciliară nu se mai poate efectua decât în temeiul unei încheieri motivate pronunțată de un judecător, odată ce a fost începută urmărirea penală împotriva persoanei în cauză. În baza hotărârii sus-menționate, judecătorul emite un mandat de percheziție care nu poate fi utilizat decât o singură dată și care trebuie să precizeze, printre altele, perioada de timp și locul unde se va efectua percheziția, numele persoanei care se afla la domiciliul în cauză și numele persoanei

urmărite. În timpul urmăririi penale, percheziția va fi efectuată de procuror sau de organele de cercetare penală, care vor fi însoțite, după caz, de „personal operativ”.

B. Dispozițiile legale și practica judiciară relevantă cu privire la arestarea preventivă

26. Dispozițiile legale relevante sunt descrise mai jos astfel cum erau redactate la epoca faptelor, mai ales înaintea modificării Constituției României prin Legea nr. 429 din 23 octombrie 2003 și a Codului de procedură penală prin legile nr. 281 din 24 iunie 2003 și nr. 356 din 21 iulie 2006, și prin ordonanțele de urgență ale Guvernului nr. 66 din 10 iulie 2003 și nr. 109 din 24 octombrie 2003. În redactarea sa actuală, Codul de procedură penală prevede că judecătorul este competent exclusiv pentru măsura arestării preventive a unei persoane și că, după trimiterea în judecată, instanța trebuie să examineze din oficiu legalitatea și temeiul arestării preventive, înainte de expirarea duratei acestei măsuri și în prezența acuzatului și a avocatului său, și să emită o încheiere motivată și care poate fi atacată cu recurs în cazul în care se apreciază că este necesar ca acuzatul să fie menținut în stare de arest preventiv. Judecătorul trebuie să examineze regulat necesitatea menținerii acuzatului în stare de arest preventiv și poate prelungi această măsură cu treizeci de zile pe durata urmăririi penale și cu șaizeci de zile pe durata examinării cauzei de către instanță.

27. Articolele relevante din Constituția României au următoarea redactare:

Art. 20

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.”

Art. 23

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

[...]

(4) Arestarea preventivă se dispune în temeiul unui mandat emis de un magistrat, pentru o durată de maxim treizeci de zile. Persoana aflată în stare de arest preventiv poate contesta legalitatea unui mandat în fața unui judecător, care este obligat să se pronunțe printr-o decizie motivată. Prelungirea arestării se aprobă numai prin decizia unei jurisdicții.”

Art. 145 alin. (2)

„Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii și nu au autoritate decât pentru viitor. Ele sunt publicate în Monitorul Oficial.”

28. Art. 25 alin. (1) și (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții constituționale, așa cum era în vigoare la epoca faptelor, are următorul cuprins:

„Decizia care constată neconstituționalitatea unei legi, a unei ordonanțe guvernamentale, sau a unei dispoziții din aceste acte normative, este definitivă și obligatorie.

Deciziile definitive se publică în Monitorul Oficial al României, sunt obligatorii și au putere numai pentru viitor.”

29. Constituția este legea fundamentală în sistemul de drept românesc. Locul acesteia în vârful piramidei normelor implică o conformitate strictă și necondiționată a tuturor celorlalte norme de drept cu prevederile sale. Ca urmare, Constituția este o sursă de drept a procedurii penale, în măsura în care, în calitate de lege fundamentală a statului, ea stabilește normele generale care își găsesc aplicarea în materie, dar aceste dispoziții pot fi în același timp să fie mai precise în anumite domenii care se pretează la aceasta [a se vedea art. 23 alin. (4) infra].

30. Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în cadrul unei proceduri judiciare de orice persoană interesată care apreciază că interesele sale sunt lezate de o prevedere legală aplicabilă în litigiul în care aceasta este parte. Ea permite Curții Constituționale să procedeze la un control concret și *a posteriori* al unei prevederi legale.

31. Confruntată cu problema opozabilității deciziilor sale, Curtea Constituțională a judecat, în decizia nr. 169 din 2 noiembrie 1999, publicată în Monitorul Oficial nr. 151/2000, că „deciziile pronunțate în cadrul soluționării excepțiilor de neconstituționalitate nu produc doar efecte *inter partes* [...], ci ele produc efecte *erga omnes*, față de toate subiectele de drept”. Ea a fundamentat această decizie pe art. 145 alin. (2), art. 16 alin. (1) și art. 51 din Constituție, apreciind că dacă deciziile sale nu produceau efecte *erga omnes*, ar fi posibil ca o dispoziție legală contrară Constituției să continue să aibă efecte juridice.

32. Dispozițiile relevante din Codul de procedură penală aveau următorul cuprins:

Art. 148 – Condițiile și cazurile în care se dispune arestarea inculpatului

„Măsura arestării inculpatului poate fi luată [de procuror] dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de articolul 143 și numai în vreunul din următoarele cazuri: (...):

- b) infracțiunea este flagrantă, iar pedeapsa închisorii prevăzute de lege este mai mare de 3 luni; [...]
- d) sunt date suficiente că inculpatul a încercat să zădărnicească aflarea adevărului, prin [...] distrugerea ori alterarea mijloacelor materiale de probă sau prin alte asemenea fapte;
- e) inculpatul a comis din nou o infracțiune ori există elemente care să justifice temerea că va săvârși alte infracțiuni; [...]
- g) când există una din circumstanțele agravante;
- h) inculpatul a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani și lăsarea sa în libertate prezintă un pericol pentru ordinea publică.”

Art. 149 - Durata arestării inculpatului

„(1) Durata arestării preventive a inculpatului [ordonată de parchet] nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii.

[...]

(3) Arestarea inculpatului în cursul judecății se menține până la soluționarea definitivă a cauzei, afară de cazul când instanța dispune revocarea ei.”

Art. 300 alin. (3) - Verificarea sesizării instanței și a arestării inculpatului

„În cauzele în care inculpatul este arestat, instanța legal sesizată este, de asemenea, datoare să verifice din oficiu, la prima înfățișare, regularitatea luării și menținerii acestei măsuri”.

33. Prin decizia din 1 iulie 1997, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate a art. 149 alin. (3) C. proc. pen. și a decis că instanțele sunt obligate să prelungească măsura arestării preventive la fiecare treizeci de zile, conform art. 23 alin. (4) din Constituție. Pasajele relevante din decizie au următorul cuprins:

„Curtea ia notă că textul de mai jos [art. 149 alin. (3) C. proc. pen.] contrazice dispozițiile art. 23 alin. (4) din Constituție [...] Textul constituțional nu face nici o distincție între

împrejurarea că arestarea este dispusă în faza de urmărire penală sau cea de judecată. Prelungirea arestării trebuie aprobată de instanța judecătorească chiar în ipoteza în care a fost dispusă în faza judecătii, sensul prevederilor art. 23 alin. (4) din Constituție fiind acela al ocrotirii libertății individuale, indiferent dacă arestarea are loc în faza de urmărire penală sau în cea de cercetare judecătorească [...].

Rezultă, așadar, fără echivoc, că și instanța de judecată este obligată să respecte termenul de 30 de zile pentru reînnoirea mandatului de arestare. Potrivit art.145 alin.(2) din Constituție, deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii și au putere numai pentru viitor. Față de aceasta, se reține că excepția de neconstituționalitate este fondată, urmând a fi admisă.”

34. Pasajele relevante din hotărârea din 7 mai 1999 a Curții Supreme de Justiție au următorul cuprins:

„ [...] dispozițiile Constituției nu se adresează direct instanțelor care aplică legea ordinară, ci numai legiuitorului, care trebuie să se conformeze Constituției și să aducă modificări legilor ordinare. Deciziile emise de Curtea Constituțională au același regim. Ele reprezintă un reproș adresat legiuitorului și legiuitorului îi revine sarcina de a trage concluziile din acest reproș, adoptând amendamente la prevederile legii ordinare, în speță Codul de procedură penală, în sensul criticilor formulate de Curtea Constituțională.

Instanțele au obligația de a aplica legea ordinară în vigoare și nu direct Constituția; legiuitorul este cel ce are obligația de a se conforma dispozițiilor și principiilor constituționale, aducând modificări legii ordinare pentru ca aceasta să fie conformă cu Constituția.”

C. Dispozițiile legale și practica judiciară relevantă privind plângerea contra măsurilor dispuse de procuror și statutul procurorilor

35. Dispozițiile din Codul de procedură penală, datând din epoca faptelor, referitoare la plângerea contra măsurilor dispuse de procuror sunt descrise în cauza *Greco împotriva României* (nr. 75101/01, pct. 41-45, 30 noiembrie 2006). Dispozițiile referitoare la statutul procurorilor sunt citate în cauza *Forum Maritime SA împotriva României* (nr. 63610/00 și 38692/05 conexe, pct. 68 - 73, 4 octombrie 2007).

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ALE ARTICOLULUI 5 § 1 DIN CONVENȚIE

36. Reclamanții se plâng că arestarea lor preventivă, la 19 decembrie 2000, s-a făcut fără a exista motive verosimile de a se bănuși că a fost comisă o infracțiune, dată fiind percheziția ilegală efectuată de autorități, sau de a crede că este necesar să-i împiedice să comită o infracțiune sau de a fugi. Pe de altă parte, ei susțin că, între 18 ianuarie 2001, adică data expirării ordonanței din 19 decembrie 2000, și 1 februarie 2001, arestarea lor preventivă a fost lipsită de temei legal. Față de ansamblul arestării lor preventive, reclamanții invocă articolul 5 § 1 din convenție, care sună astfel în partea sa relevantă:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și siguranță. Nimeni nu poate fi privat de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

[...]

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârșescă o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

[...]”

A. Cu privire la admisibilitate

37. Fiind vorba de motive pe care s-a întemeiat instituirea măsurii de arestare preventivă, Curtea reamintește că, pentru ca o arestare bazată pe bănuieli plauzibile să fie justificată din punctul de vedere al articolului 5 § 1 c), nu se impune ca poliția să fi adunat probe suficiente pentru a aduce acuzații, fie în momentul arestării, fie în timpul reținerii (*Brogan și alții împotriva Marii Britanii*, hotărârea din 29 noiembrie 1988, seria A nr. 145-B, pag. 9-30, pct. 53). Cerința conform căreia bănuielile trebuie să se bazeze pe motive plauzibile constituie un element esențial al protecției oferite contra privărilor arbitrare de libertate. Termenii „motive plauzibile de bănuială” presupun existența unor fapte sau informații apte de a convinge un observator obiectiv că individul în cauză poate să fi comis infracțiunea (*Fox, Campbell și Hartley împotriva Marii Britanii*, hotărârea din 30 august 1990, seria A nr. 182, pag. 16-17, pct. 32).

38. În speță, Curtea observă că reclamanții au fost arestați preventiv pentru ultraj prin ordonanța procurorului din 19 decembrie 2000, pe baza art. 148 alin. (1) lit. b), d), e), g) și h) C. proc. pen. Curtea notează că reclamanții consideră că nu existau motive de a se crede că ei au comis infracțiunea de ultraj în condițiile în care procurorul și ofițerii de poliție nu au respectat procedura de percheziție. Se apreciază că, în privința prezentului capăt de cerere, nu este necesar să se examineze în amănunt existența aspectului obiectiv și subiectiv a infracțiunii în cauză, chestiune care a fost de altfel tranșată în procedura penală pe fond contra reclamanților, ci de a cerceta dacă elementele de care dispuneau autoritățile puteau să stea la baza unor motive plauzibile de a se bănuși că reclamanții săvârșiseră infracțiunea de ultraj. Cu acest titlu, ea subliniază că, din procesul-verbal din 19 decembrie 2000, semnat de reclamantă, reiese că reclamanții amenințaseră și agresaseră un procuror și ofițeri de poliție, care își declinaseră identitatea și prezentaseră scopul vizitei lor, din momentul în care aceștia din urmă au găsit un caiet susceptibil de a constitui un mijloc de probă în cercetarea penală a unei infracțiuni de trafic de influență.

39. Având în vedere constatarea infracțiunii flagrante, precum și faptele și dreptul intern relevant, Curtea consideră că, în speță, existau motive plauzibile de a crede, în sensul articolului 5 § 1 din convenție, că reclamanții săvârșiseră infracțiunea de ultraj. Pe de altă parte, Curtea observă că, la epoca faptelor, conform art. 148 C. proc. pen., procurorul era competent să dispună arestarea preventivă a unui învinuit [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Ilie împotriva României* (dec.), nr. 9369/02, 30 martie 2006].

40. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie respins ca vădit nefondat, cu aplicarea articolului 35 § 3 și 4 din convenție.

41. În ceea ce privește capătul de cerere legat de legalitatea arestării preventive a reclamanților între 18 ianuarie 2001 și 1 februarie 2001, Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul articolului 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

42. În sfârșit, Curtea observă că reclamanții au susținut în observațiile lor, fără a prezenta nici un argument, că arestarea preventivă în ansamblul ei a încălcat articolul 5 § 1 din convenție. Deși această susținere ar putea constitui un nou capăt de cerere distinct de cele deja examinate, se cuvine să se constate că reclamanții nu l-au sprijinit nicidecum și că trebuie respins ca neîntemeiat, cu aplicarea articolului 35 § 3 și 4 din convenție.

B. Pe fond

43. Invocând un articol din doctrină, guvernul apreciază că perioada cuprinsă între 18 ianuarie și 1 februarie 2001 a fost acoperită de hotărârea din 12 ianuarie 2001 a Tribunalului Cluj care, prin respingerea recursului reclamanților contra ordonanței procurorului din 19 decembrie 2000, a confirmat, în același timp, arestarea lor preventivă și a menținut această măsură pe perioada următoare, fiindcă altfel ar fi admis recursul celor interesați. O astfel de abordare respectă Constituția în măsura în care durata arestării preventive nu depășește treizeci de zile; or, prin hotărârea din 1 februarie 2000, Judecătoria Cluj-Napoca a menținut arestarea preventivă a reclamanților cu aplicarea art. 300 alin. (3) C. proc. pen. Referindu-se la decizia Curții Constituționale nr. 279 din 1 iulie 1997 și la jurisprudența Curții (*Ječius împotriva Lituaniei*, nr. 34578/97, CEDO 2000-IX), guvernul susține că legislativul a reacționat prin introducerea art. 300¹ C. proc. pen., în 2003, spre a acoperi perioada de arestare preventivă între înregistrarea dosarului după trimiterea în judecată a acuzatului și prima înfățișare în fața instanței.

44. Reclamanții contestă argumentele Guvernului și, bazându-se pe decizia sus-menționată a Curții Constituționale și pe jurisprudența Curții, susțin că arestarea lor preventivă ar fi trebuit prelungită la fiecare treizeci de zile conform dreptului intern, perioada respectivă nefiind acoperită în speță de nici o decizie judiciară.

45. Curtea reamintește că termenii „legal” și „potrivit căilor legale” prevăzute la articolul 5 § 1 din convenție trimit, în esență, la legislația națională și consacră obligația de a se respecta normele de fond ca și de procedură (*Assenov și alții împotriva Bulgariei*, hotărârea din 28 octombrie 1998, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-VIII, pag. 3297, pct. 139). De asemenea, „legalitatea” detenției față de dreptul intern nu este întotdeauna elementul decisiv. Curtea trebuie, pe de altă parte, să fie convinsă că detenția din perioada în speță este conformă scopului articolului 5 § 1 din convenție, anume protejarea individului de orice privare arbitrară de libertate (*Ječius*, citată anterior, pct. 56).

46. Mai mult, Curtea trebuie să se asigure că dreptul intern este el însuși conform convenției, inclusiv principiilor generale enunțate sau implicate de aceasta. În ceea ce privește acest din urmă punct, Curtea subliniază că, atunci când e vorba de o măsură privativă de libertate, este deosebit de important să se respecte principiul general al securității juridice. Ca urmare, este esențial ca, în temeiul dreptului intern, condițiile privării de libertate să fie clar definite și legea însăși să fie previzibilă în aplicarea sa, spre a întruni criteriul de „legalitate” stabilit de Convenție, care cere ca orice lege să fie suficient de precisă pentru a permite cetățeanului – înconjurându-se la nevoie de consilieri pregătiți – să prevadă, în circumstanțele cauzei, cu un grad rezonabil, consecințele ce pot deriva dintr-un anumit act (hotărârea *Baranowski împotriva Poloniei*, nr. 28358/95, pct. 50-52, CEDO 2000-III).

47. În speță, Curtea ia notă că părțile sunt de acord că ordonanța procurorului din 19 decembrie 2000, emisă pe o durată de treizeci de zile, a constituit temeiul legal al arestării preventive a reclamanților până la 18 ianuarie 2001, dezacordul lor referindu-se la perioada dintre această dată și aceea a hotărârii din 1 februarie 2001 a Judecătoriei Cluj-Napoca care i-a menținut în detenție cu aplicarea art. 300 alin. (3) C. proc. pen. În ceea ce privește argumentul conform căruia hotărârea din 12 ianuarie 2001 a Tribunalului Cluj trebuia să fie interpretată ca menținând reclamanții în stare de arest preventiv pe perioada ulterioară acestei hotărâri, Curtea subliniază că guvernul nu a precizat în baza cărei dispoziții legale o hotărâre al cărei dispozitiv se limitează la respingerea în ultimă instanță a contestației reclamanților contra unei ordonanțe de arestare preventivă pe o durată determinată ar avea efectul de a acoperi, de asemenea, o perioadă de detenție ulterioară, fără ca procurorul să o ceară, că părțile o dezbat sau că hotărârea face referire la aceasta. Ea remarcă, de altfel, că Guvernul nu a dat nici un exemplu de jurisprudență în acest sens. În plus, Curtea observă că, atunci când reclamanții au invocat absența temeiului legal al arestării lor preventive la înfățișarea din 1

februarie 2001, nici parchetul, nici instanța nu au făcut trimitere la hotărârea din 12 ianuarie 2001 cu acest titlu. Prin urmare, Curtea apreciază că, în absența oricărei referiri la menținerea arestării preventive a reclamantilor, hotărârea din 12 ianuarie 2001 precitată, pronunțată într-o procedură care avea un obiect diferit, nu ar putea constitui temeiul legal al detenției lor după 18 ianuarie 2001 (a se vedea, *a contrario*, *Ječius* citată anterior, pct. 68-69).

48. În plus, Curtea observă că arestarea preventivă după trimiterea în judecată a unui acuzat era la epoca faptelor reglementată de art. 149 alin. (3) C. proc. pen., care prevedea că această detenție se menținea până la pronunțarea hotărârii pe fond. Ea subliniază, totodată, că arestarea preventivă a reclamantilor în temeiul acestui articol nu ar putea fi considerată „legală”, ținând seama de faptul că acest articol a fost declarat contrar art. 23 alin. (4) din Constituție prin decizia din 1 iulie 1997 a Curții Constituționale în măsura în care excludea obligația instanțelor de a se pronunța la fiecare treizeci de zile asupra menținerii arestării preventive (a se vedea pct. 33 supra). O astfel de decizie dată în cadrul unui control *a posteriori* al Curții Constituționale având efecte *erga omnes* și o aplicare imediată și obligatorie pentru toate autoritățile, Curtea consideră că această dispoziție legală nu ar putea să fie considerată temeiul legal al detenției în cauză, în absența unei decizii judiciare de menținere a acestei măsuri după expirarea duratei prevăzute de ordonanța procurorului (a se vedea pct. 27 - 31 supra). Guvernul nu aduce argumente noi.

49. Curtea reamintește că a s-a pronunțat în cauza *Ječius* sus-menționată că practica ce consta în menținerea unei persoane în detenție, nu pornind de la o bază legală specifică, ci pentru că nu există reguli precise care să reglementeze situația deținutului, ceea ce permite să fie privată o persoană de libertate pe o perioadă nelimitată fără o autorizare judiciară, este incompatibilă cu principiile securității juridice și de protecție contra arbitrarului, care constituie elemente fundamentale atât ale convenției, cât și ale statului de drept. Pe de altă parte, unicul motiv pentru care cauza a fost transmisă instanței nu conferea nici un temei „legal” menținerii arestării preventive în cadrul articolului 5 § 1 din convenție (*Ječius* citată anterior, pct. 62-63).

50. Curtea observă că, în speță, în mod similar, guvernul nu a putut demonstra care era temeiul legal de menținere a reclamantilor în stare de arest preventiv între 18 ianuarie 2001, după trimiterea lor în judecată și expirarea mandatului de arestare, și 1 februarie 2001. Pornind de aici, ea apreciază că detenția reclamantilor în perioada sus-menționată nu s-a bazat pe nici o decizie internă valabilă și nici pe vreo altă bază „legală” în sensul articolului 5 § 1 din convenție.

Prin urmare, a fost încălcată a această dispoziție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 5 § 3 DIN CONVENȚIE

51. Reclamantii susțin că procurorul care a emis mandatul de arestare preventivă, la 19 decembrie 2000, nu ar putea fi considerat un „magistrat” și, că în dreptul român, controlul de către un „magistrat” al legalității și a temeiului aceste măsuri nu era automat. Ei invocă, în acest sens, articolul 5 § 3 din convenție, cu următorul cuprins:

„Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1. lit. c) din prezentul articol, trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare și are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții care să asigure prezentarea persoanei în cauză la audiere.”

52. Curtea reamintește că s-a pronunțat deja că procurorul în dreptul român nu este un „magistrat” abilitat prin lege să exercite funcții judiciare, în sensul articolului sus-menționat

(*Pantea împotriva României*, nr. 33343/96, pct. 236-239, 3 iunie 2003). Ea mai reiterează nu numai că respectivul control judiciar al detenției trebuie să aibă loc rapid, ci trebuie să fie automat [*Aquilina împotriva Maltei* (GC), nr. 25642/94, pct. 49, CEDO 1999-III și *Niedbala împotriva Poloniei*, nr. 27915/95, pct. 50, 4 iulie 2000], și observă că, în dreptul român, acest control nu era automat la epoca faptelor, ci depindea de introducerea de către acuzat a unei contestații contra ordonanței procurorului de dispunere a măsurii de arestare preventivă, ceea ce reclamantii au făcut în speță.

53. Curtea observă că, în speță, Judecătoria Cluj-Napoca a examinat la 22 decembrie 2000 legalitatea și temeiul măsurii de arestare preventivă, adică la trei zile după arestarea lor, ceea ce corespunde termenului „de îndată” prevăzut de articolul sus-menționat, așa cum este interpretat de jurisprudența Curții [a se vedea, printre altele, *Brogan și alții împotriva Marii Britanii*, hotărârea din 29 noiembrie 1988, seria A nr. 145-B, pag. 33-34, pct. 62 și, mai recent, *Ayaz și alții împotriva Turciei* (dec.), nr. 11804/02, 27 mai 2004; *a contrario*, *Niedbala*, sus-menționată, pct. 55]. Ea observă că instanța în cauză avea competența de a controla legalitatea arestării și existența unor motive plauzibile de a bănuși că interesații comiseră o infracțiune, și de a dispune, în caz contrar, eliberarea acestora.

54. Curtea observă că, dacă a concluzionat cu privire la încălcarea articolului 5 § 3 din convenție în cauzele în care, în lipsa unui control automat, reclamantii nu au fost aduși „de îndată” în fața unui „magistrat”, în sensul articolului sus-menționat (*Aquilina și Niedbala*, citate anterior, și *Sabeur Ben Ali împotriva Maltei*, nr. 35892/97, 29 iunie 2000), ea nu a examinat o cauză în care, cum este cazul în speță, deși sistemul legal respectiv nu prevedea un control automat, legalitatea și temeinicia măsurii de arestare preventivă au fost totuși examinate „de îndată” de un „magistrat” abilitat să exercite funcții judiciare, la cererea reclamantilor. Pe de altă parte, Curtea subliniază că dispozițiile legale pertinente din Codul de procedură penală au fost modificate în 2003, judecătorul fiind de atunci exclusiv competent pentru arestarea preventivă a unei persoane (a se vedea pct. 26 supra).

55. Desigur, la epoca faptelor, legislația română nu prevedea controlul automat de către un „magistrat”, în sensul articolului sus-menționat, a măsurii de arestare preventivă a unui acuzat. Astfel, Curtea observă că, la trei zile după arestarea lor, reclamantii au fost înfățișați în fața unui magistrat împuternicit prin lege să exercite funcții judiciare, care a examinat legalitatea și temeinicia măsurii de arestare preventivă.

56. Ținând seama de circumstanțele specifice ale speței, capătul de cerere al reclamantilor este în mod vădit nefondat și trebuie respins în sensul articolului 35 § 3 și 4 din convenție.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 8 DIN CONVENȚIE

57. Reclamantii se plâng că le-a fost încălcat dreptul la respectarea domiciliului prin percheziția din 19 decembrie 2000 și invocă în acest sens articolul 8 din convenție, care are următorul cuprins:

„1. „Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

58. Cu privire la acest capăt de cerere, Guvernul susține că reclamanții nu au epuizat căile de atac interne, deoarece ei nu au contestat legalitatea percheziției în mod succesiv în fața procurorului-șef al parchetului, a procurorului ierarhic superior și a instanței competente, conform art. 278 C. proc. pen., așa cum este interpretat de decizia Curții Constituționale nr. 486 din 2 decembrie 1997. El citează câteva decizii ale Curții Supreme de Justiție datând din 2002 și, mai ales, din 2003, prin care au fost admise recursuri formulate în fața acestei instanțe contra unor ordonanțe emise de procurori.

59. Reclamanții susțin că calea de atac întemeiată pe art. 278 C. proc. pen. nu ar fi putut duce decât la imposibilitatea parchetului de a utiliza, într-o altă procedură penală decât cea împotriva lor pentru ultraj, probele obținute ca urmare a percheziției, nici o reparare a prejudiciului material și moral suferit nefiind posibilă pe baza căii de atac menționate. Pe de altă parte, ei consideră că guvernul nu a dovedit caracterul eficient în practică al acestei căi de recurs. Cu acest titlu, ei observă că Guvernul nu a prezentat nici un exemplu de decizie a unui procuror-șef de parchet care, după ce a autorizat percheziția și arestarea persoanelor în cauză, să fi admis o plângere care contesta legalitatea percheziției în cauză, și citează o decizie a Curții Supreme de Justiție (nr. 574/2001) care a respins ca inadmisibilă contestația în fața instanței de judecată în temeiul art. 278 C. proc. pen., sub motiv că nu exista nici o dispoziție legală care să reglementeze o astfel de cale de atac. În sfârșit, reclamanții subliniază că respectivul capăt de cerere bazat pe articolul 8 din convenție nu se limitează la a contesta legalitatea în dreptul intern a percheziției, ci se referă de asemenea la absența unor garanții suficiente în dreptul intern contra unei atingeri arbitrare aduse dreptului lor la respectarea propriului domiciliu.

60. În ceea ce privește caracterul efectiv al căii de atac prevăzute de art. 278 C. proc. pen., Curtea reamintește că s-a pronunțat deja că respectiva cale de atac prevăzută de decizia Curții Constituționale din 2 decembrie 1997 privind articolul sus-menționat nu era efectivă [*Rupa împotriva României* (dec.), nr. 58478/00, pct. 88-90, 14 decembrie 2004 și *Forum Maritime SA*, citată anterior, pct. 107] și nu vede nici un motiv de a ajunge la o altă concluzie în speță, deciziile instanțelor interne indicate de guvern fiind atât ulterioare faptelor relevante, cât și contrazise de decizia citată de reclamanți, care datează din epoca faptelor. Curtea observă îndeosebi că acest capăt de cerere al reclamanților se referă nu numai la conformitatea percheziției în cauză cu dispozițiile interne, dar mai ales la absența în dreptul intern, la epoca faptelor, a unor garanții suficiente, în sensul articolului 8 din convenție, cu privire la amestecul în dreptul lor la respectarea propriului domiciliu. Or, calea de atac întemeiată pe art. 278 C. proc. pen. nu ar putea fi interpretată ca una reprezentând o soluție efectivă în acest sens [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Slavgorodski împotriva Estoniei* (dec.), nr. 37043/97, CEDO 1999-II].

61. Prin urmare, Curtea consideră că este necesar să se respingă excepția Guvernului.

62. Deși Guvernul nu a mai ridicat altă excepție preliminară, Curtea apreciază ca necesar să se analizeze, în cadrul examinării competenței sale, chestiunea aplicabilității *ratione personae* a articolului 8 din convenție la capătul de cerere în cauză, fiind vorba de al treilea reclamant (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Blečić împotriva Croației*, nr. 59532/00, pct. 67-69, CEDO 2006-...). Cu acest titlu, Curtea subliniază că, dacă al treilea reclamant era prezent în casa bunicilor săi la momentul percheziției, din dosar rezultă că el nu avea domiciliul în această casă, ci la o altă adresă din același oraș, iar partea reclamantă nu a prezentat elemente care să o aducă la concluzia că existau legături suficiente și continue pentru ca această casă să constituie „domiciliul” acestuia, în sensul articolului 8 din convenție [a se vedea pct. 11 și 20 *in fine*, supra; *a contrario*, printre alții, *Prokopovitch împotriva Rusiei*, nr. 58255/00, pct. 36-39, CEDO 2004-XI (extrase)].

63. Prin urmare, Curtea consideră că al treilea reclamant nu ar putea să se pretindă „victimă”, în sensul articolului 34 din convenție, a unei încălcări a dreptului său asupra propriului domiciliu din cauza percheziției. În ceea ce privește acest capăt de cerere, este incompatibil *ratione personae* cu dispozițiile convenției în sensul articolului 35 § 3, și trebuie respins conform articolului 35 § 4 din convenție.

64. Pe de altă parte, Curtea constată că, fiind vorba de primii doi reclamanți, acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul articolului 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acesta nu prezintă nici un alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Pe fond

1. Argumentele părților

65. Guvernul susține că percheziția în cauză avea o bază legală, anume art. 96, 100-101 și 104 C. proc. pen. Adaugă că, în general, condițiile legate de autorizarea percheziției de un procuror, de consimțământul în scris al reclamanților și de prezența martorilor asistenți nu se referă decât la ipoteza în care percheziția este efectuată de organele de cercetare penală, dar în speță percheziția a fost efectuată chiar de procuror. Guvernul consideră că dispozițiile legale sus-menționate sunt accesibile și previzibile, asigurând o protecție adecvată contra atingerilor arbitrare aduse de autorități drepturilor garantate de articolul 8 § 1 din convenție. El apreciază că, în speță, ingerința era necesară într-o societate democratică în scopul de a preveni infracțiunile și de a se asigura apărarea ordinii publice, și că era și proporțională cu acest scop, dat fiind că existau bănuieli legate de comiterea infracțiunii de trafic de influență.

66. Primii doi reclamanți contestă că percheziția efectuată în prezența unui procuror nu trebuie să respecte condițiile menționate din Codul de procedură penală, despre care ei apreciază că se aplică oricărei autorități ce efectuează o percheziție. Ei susțin că autorizarea scrisă prealabilă a procurorului permite să se verifice dacă condițiile prevăzute de Codul de procedură penală au fost respectate și să se conteste percheziția. Ei consideră mai ales că dispozițiile relevante din Codul de procedură penală, în vigoare la epoca faptelor, nu ar putea fi considerate ca „lege”, în sensul articolului 8 din convenție, în măsura în care ele nu prevedeau garanții suficiente pentru a îndeplini condiția de previzibilitate. Numai două condiții erau prevăzute de Codul de procedură penală pentru a realiza o percheziție, anume prezența a doi martori asistenți și desfășurarea sa pe timpul zilei, ceea ce nu ar putea fi suficient contra unei atingeri arbitrare, cu atât mai mult că guvernul apreciază că percheziția efectuată de un procuror nici măcar nu ar trebui să respecte toate aceste condiții. Procurorul, reprezentant al puterii executive, putea să dispună o percheziție în orice moment și în orice ipoteză. Mai mult, folosirea în speță a forțelor speciale de intervenție cu cagule pentru a intra cu forța în casa unde se aflau un minor și două persoane în vârstă a fost disproporționată și contrară articolului 8.

2. Motivarea Curții

67. Curtea reamintește că a considerat că o percheziție efectuată la domiciliul unei persoane fizice, care era în același timp și sediul unei societăți controlate de aceasta, constituie o ingerință în dreptul la respectarea domiciliului (*Chappell împotriva Marii Britanii*, hotărârea din 30 martie 1989, seria A nr. 152-A, p. 26, pct. 63). Ea constată că guvernul nu contestă că a existat o ingerință în drepturile primilor doi reclamanți, garantate în baza paragrafului 1 al articolului 8 din convenție prin percheziția casei lor la 19 decembrie

2000. O astfel de ingerință încalcă articolul 8, cu excepția cazului când îndeplinește condițiile din paragraful 2.

68. Se cuvine să reamintim, în acest sens, că expresia „prevăzută de lege”, în sensul articolului 8 § 2 din convenție, înseamnă că măsura incriminată trebuie să aibă o bază legală în dreptul intern și că legea în cauză trebuie să fie accesibilă persoanei în cauză – care, în plus, trebuie să poată să prevadă consecințele pentru ea – și să fie compatibilă cu preeminența dreptului (*Camenzind împotriva Elveției*, hotărârea din 16 decembrie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-VIII, p. 2892, pct. 37). În ceea ce privește temeiul legal al ingerinței în cauză, Curtea observă că părțile au păreri opuse asupra conformității cu dispozițiile pertinente din Codul de procedură penală a percheziției în cauză (a se vedea pct. 21-24 și 65-66 supra), care a fost efectuată de un procuror în lipsa unui mandat și a martorilor asistenți. Dacă din lectura dispozițiilor Codului de procedură penală în materie reiese că percheziția nu era contrară dreptului intern, mai este nevoie, pentru ca ingerința în cauză să nu implice încălcarea articolului 8, ca aceste dispoziții legale să prevadă suficiente garanții pentru a se evita ca autoritățile să poată lua măsuri arbitrare care să aducă atingere dreptului reclamantilor la respectarea domiciliului lor [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Dumitru Popescu împotriva României* (nr. 2), nr. 71525/01, pct. 65, 26 aprilie 2007, și pct. 71-74 infra].

69. În acord cu susținerile Guvernului, Curtea admite că percheziția în cauză urmărea scopul legitim al apărării ordinii și prevenirii săvârșirii de infracțiuni.

70. Conform jurisprudenței constante a Curții, noțiunea de „necesitate” implică o ingerință fondată pe o nevoie socială imperioasă și mai ales proporțională cu scopul urmărit; pentru a se pronunța asupra „necesității” unei ingerințe „într-o societate democratică”, Curtea ține seama de marja de apreciere lăsată statelor contractante (*Smirnov împotriva Rusiei*, nr. 71362/01, pct. 43, 7 iunie 2007). Cu toate acestea, marja de apreciere este însoțită de un control european, în cadrul căruia Curtea trebuie să se asigure că legislația și practica în materie oferă indivizilor garanții adecvate și suficiente contra abuzurilor. În special, ea trebuie să-și dubleze vigilența când, ca în speța de față, dreptul intern permite efectuarea unei percheziții domiciliare de către organele de cercetare penală fără mandat judiciar: protecția indivizilor contra atingerilor arbitrare ale autorităților publice reclamă o încadrare legală și o limitare din cele mai stricte a unor astfel de competențe. Curtea examinează, pe de altă parte, circumstanțele particulare ale fiecărei cauze spre a determina dacă, *in concreto*, ingerința în litigiu a fost proporțională cu scopul urmărit (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Camenzind*, citată anterior, p. 2893-2894, pct. 44-45).

71. În speță, Curtea constată că percheziția a fost efectuată în dimineața de 19 decembrie 2000 de procurorul F.M., care inițiasse în aceeași zi o anchetă penală ce o privea pe prima reclamantă. Dacă într-un domeniu cum este lupta contra traficului de influență, autoritățile pot aprecia necesar să se recurgă la unele măsuri, cum sunt perchezițiile domiciliare și ridicarea, pentru a stabili dovezile materiale ale infracțiunilor și a urmări, după caz, autorii, mai trebuie și ca legislația și practica în materie să ofere garanții adecvate și suficiente contra abuzurilor [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Miailhe împotriva Franței* (nr. 1), hotărârea din 25 februarie 1993, seria A nr. 256-C, p. 89-90, pct. 37).

72. Or, nu este cazul pentru speța de față. La epoca faptelor – Curtea nu este chemată să se pronunțe asupra reformelor legislative din 2003 și 2006 care au vizat la o mai bună protecție a indivizilor (a se vedea pct. 25 supra) – procurorii dispuneau de competențe foarte mari, având mai ales puterea de a aprecia singuri oportunitatea, numărul, durata și amploarea perchezițiilor și ridicărilor. Conform dreptului intern în vigoare la epoca faptelor, procurorul a decis, în speță, să procedeze la percheziția domiciliară și a efectuat-o fără a beneficia de un mandat, și cu atât mai puțin de un mandat judiciar. Unicul document scris ce preciza în mod succint scopul percheziției și motivele ce l-au condus pe procuror să o efectueze a fost

procesul-verbal de percheziție redactat la finalul vizitei la domiciliu. Curtea observă că este o atingere gravă a dreptului primilor doi reclamânți la respectarea domiciliului lor, lăsată la discreția procurorului, care, după cum s-a statuat deja, în calitate de magistrat în cadrul Ministerului public, nu îndeplinea cerința independenței față de executiv (a se vedea, printre altele, *Dumitru Popescu*, citată anterior, pct. 71).

73. Pe de altă parte, dacă în absența mandatului judiciar prealabil percheziția în cauză nu a fost supusă nici unui control *a priori*, Curtea observă că, la epoca faptelor, primii doi reclamânți nu beneficiau nici de o cale de atac efectivă pentru a determina controlul *a posteriori*, de către un judecător, al legalității și temeiniciei percheziției în cauză [a se vedea pct. 60 supra; *a contrario*, *Keslassy împotriva Franței* (dec.), nr. 51578/99, CEDO 2002-I și *Smirnov*, citată anterior, pct. 45]. Ca urmare, fiind efectuată în absența unui mandat și, după cum reiese din procesul verbal, a martorilor asistenți, percheziția efectuată de procuror nu a respectat garanțiile minime pe care dispozițiile legale le impuneau organelor de cercetare penală și nu a fost supusă nici controlului autorităților judiciare [a se vedea pct. 22-23 supra; *a contrario*, *Sanchez Carrete împotriva Spaniei* (dec.), nr. 71745/01, 28 ianuarie 2003].

74. Ținând seama de dispozițiile legale relaxate și lacunare care reglementau percheziția domiciliară la epoca faptelor, și mai ales de puterile foarte ample ale procurorului în materie, Curtea consideră că primii doi reclamânți nu s-au bucurat de gradul minim de protecție contra arbitrarului avut în vedere de articolul 8 din convenție.

Prin urmare, a fost încălcată această dispoziție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

75. Potrivit articolului 41 din convenție,

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

76. Reclamânții solicită 50 000 euro (EUR) cu titlul de prejudiciu moral pe care l-ar fi suferit prin faptul condamnării lor pentru ultraj ca urmare a unei proceduri inechitabile, ilegalitatea percheziției domiciliare, arbitrarul menținerii lor în detenție între 18 ianuarie și 1 februarie 2001 și campania de presă în care au fost implicați.

77. Guvernul se opune acordării oricărei sume care nu este în legătură de capetele de cerere invocate mai sus de reclamânți și examinate de Curte. În plus, apreciind că suma cerută este excesivă, consideră că o eventuală constatare a încălcării ar putea constitui o reparație suficientă a prejudiciului pretins.

78. Curtea reamintește că a constatat încălcarea articolului 5 § 1 din convenție pentru absența temeiului „legal” al detenției reclamânților între 18 ianuarie și 1 februarie 2001 și, pentru primii doi reclamânți, încălcarea articolului 8 din convenție referitor la dreptul la respectarea domiciliului lor. Curtea apreciază că reclamânții au suferit daune morale indiscutabile pe care constările încălcării prevăzute în prezenta hotărâre nu ar putea să le remedieze suficient. Ținând seama de ansamblul elementelor de care dispune și statuând în echitate, potrivit articolului 41 din convenție, Curtea acordă cu titlu de prejudiciu moral 3 000 EUR fiecăruia dintre primii doi reclamânți și 2 000 EUR celui de-al treilea reclamant. Pe de altă parte, ea nu constată legătura de cauzalitate între încălcările constatate și prejudiciul moral invocat față de celelalte încălcări pretinse, acestea făcând de altfel obiectul unei alte cereri aflate pe rolul Curții.

B. Cheltuieli de judecată

79. Reclamanții nu au prezentat nici o cerere de rambursare a costurilor și cheltuielilor suportate în fața instanțelor interne sau în fața Curții.

C. Dobânzi moratorii

80. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă în privința capetelor de cerere privind articolul 5 § 1, față de detenția reclamanților între 18 ianuarie și 1 februarie 2001, și, în privința primilor doi reclamanți, privind articolul 8 din convenție, și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. *Hotărăște* că a fost încălcat articolul 5 § 1 din convenție și, în privința primilor doi reclamanți, articolul 8 din convenție;

3. *Hotărăște*,

a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea va rămâne definitivă conform articolului 44 § 2 din convenție, 3 000 EUR (trei mii euro) fiecăruia din primii doi reclamanți și 2 000 EUR (două mii euro) celui de-al treilea reclamant, cu titlu de prejudiciu moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;

b) că sumele în cauză vor fi convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;

c) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* cererea de reparație echitabilă pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la 1 aprilie 2008, în temeiul articolului 77 § 2 și 3 din regulament.

Stanley Naismith,
Grefier adjunt

Josep Casadevall
Președinte